

Vertin je bil prijatelj neprenehnega dela. Kakor Baraga in Mrak, je rad propovedoval in izpovedoval, sam tudi vodil brez tajnika vso korespondenco, sam nosil pisma na pošto – pravcati Amerikanec. Zgradil je petdeset cerkva, posvetil mnogo duhovnikov, med njimi tudi Slovenca Antona Ivana Režeka in pa Antona Hodnika, ki je na potu v domovino dne 4. julija 1898 tako tragično smrt našel na utopljenem parniku Bourgogne. V stolnici v Marquette počiva Vertin ob Mraku in Baragu, kakor onadva, „pastor fidelis“ svojih vernikov. V zgodovini škofije Sault Ste. Marie in Marquette mu je trajen spomin zagotovljen.

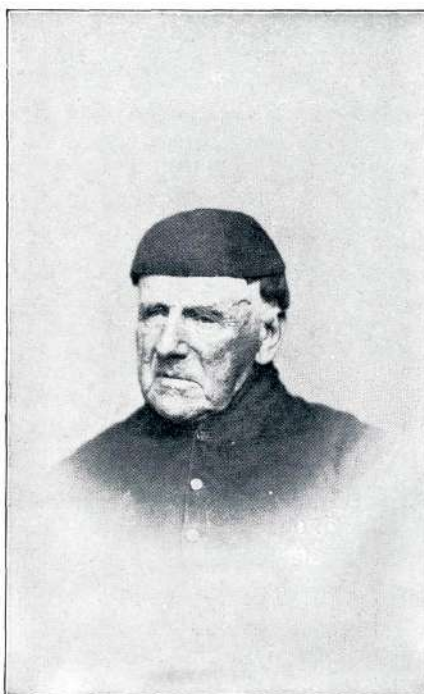
Francišek Ksaver Pirc.

Tudi ta znameniti mož je vreden novega, tretjega življenjepisa. Obširno je njegovo življenje popisal že O. Florentin Hrovat¹⁾. Spomnil se ga je tudi Verwyst (l. c. 379–393), in Režek je posvetil njegovemu spominu s posebno ljubeznijo nekaj strani. Pirc združuje v sebi dvoje življenje, življenje selskega župnika na rodni zemlji in življenje vnetega misijonarja v tujini. Ko se je napotil v misijon, je imel že blagoslovljeno življenje za seboj. Sedem let je bil kapelan v Kranjski gori, mnogo let župnik v Pečah in Podbrezju in veliko je storil za ljudstvo. Knjigo „Kranjski vrtnar“ so s posebnim veseljem sprejeli sadjerejci. Ko pa je Pirc slišal o delu in uspehih svojega rojaka Baraga, je zaželel še po večjih naporih in žrtvah in teh je našel v novem življenju obilo. Kaka izprememba je bila pač zanj, ko je prišedšemu v Ameriko, 18. septembra 1835, v luki new-yorski zgorela vsa prtljaga, knjige in mašne potrebščine, in ko je začel v misijonih maševati na preprostem oltarju! Spočetka mu je često solza stopila v oko. Potem pa je vse svoje izredne moči posvetil zvanju.

Pirc je bil eden tistih naših mož-samoukov, ki so bili posebno daroviti za vsako plat praktičkega življenja. Vsako stvar je srečno vzel v roko. Ko je zapazil na misijonu, da se večina vernikov odteguje cerkvi, je takoj začel poučevati z vso vnemo otroke in po otrokih v šoli je pridobil srca staršev. Indijanom je še nedostajalo čtiva; spisal jim je l. 1845. življenje Zveličarja in mali katekizem in potem jel pisati večji katekizem in pridige o nedeljskih evangelijih. Povsod je Indijane učil sadjarstva, kmetijstva in živinoreje. Ob Golobji reki (Pigeon - River) je napravil veliko mrežo za ribji lov, da so zlahka ujeli potrebno množino rib, in ko so l. 1846. zavl-

dale osepnice, je sam hodil od hiše do hiše in cepil koze s cepilom, ki ga mu je poslal zdravnik. Kdo bi se ne spomnil ob tem našega Staniča, ki je tudi cepil koze s trnjem? In tak je Pirc ostal vsa leta svojega bivanja. Uredil je z velikim trudom postajo pa jo izročil drugim duhovnikom, prav kakor poljedelec, ki obdelavši eno njivo, gre iskat druge, da jo preorje. Prav podoben je bil v tem Baragu.

Ni čuda, da so ga rdečkožci nad vse ljubili. Ko so se l. 1862. v ondotnih krajih uprli mnogi rodovi, med njimi posebno divji Sioux-Indijani, se izmed ljudi na šestih postajah, kjer je bil deloval Pirc, ni uprl niti eden in tudi vstaši so po njegovem posredovanju sklenili mir.

FRANČIŠEK PIRC

L. 1864. se je pojavil Pirc naenkrat na Kranjskem. S seboj je vzel nato celo vrsto sotrudnikov: duhovnika Josipa Buha, sedanjega generalnega vikarja v Duluthu, bogoslovce Janeza Žužeka, Ignacija Tomazina, Janeza Trobca, sedaj škofa v St. Cloudu, iz ljubljanske, Alojzija Pluta, Ivana Tomaževiča, Janeza Erlacha in Janeza Velikanje iz goriške nadškofije.

L. 1865. je še obhajal v krogu mnogoštevilnih čestilcev zlato mašo, potem pa so ga jele zapuščati moči. 3. oktobra 1873 je prišel v Ljubljano, kjer je umrl 22. januarja 1880. Mož, ki ostavi lepo urejeno župnijo in odide v misijon v starosti, ko si marsikdo že želi pokoja, in 37 let potem nesebično deluje v ljubezni do tujca-bližnjaka, pač zasluži časten spomin.

¹⁾ Franc Pirc, oče umne sadjereje na Kranjskem in apostolski misijonar med Indijani v Severni Ameriki. V Celovcu. 1887.